

Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan

---

Sammanfattning

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2015/16:41 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan och två följdmotioner.

Utskottet konstaterar att det finns ett tydligt folkrättsligt mandat för insatsen. Utskottet förordar att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 50 personer till förfogande för deltagande i utbildnings- och rådgivningsinsatsen (Resolute Support Mission, RSM) i Afghanistan till utgången av december månad 2016, utifrån inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer att utgöra RSM. Därutöver ska det finnas möjlighet att högst tillfälligt sätta in en förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer om situationen så kräver.

I betänkandet finns två reservationer (SD, V) och två särskilda yttranden (SD, V).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	7
Utskottets överväganden.....	8
Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan	8
Utskottets ställningstagande.....	8
Reservationer	13
1. Avslag på propositionen, punkt 1 (SD, V).....	13
2. Tilläggsuppdrag till Afghanistanutredningen och en nationell handlingsplan för FN-resolution 1325, punkt 3 (V)	13
Särskilda yttranden	15
1. Avslag på propositionen, punkt 1 (SD)	15
2. Avslag på propositionen, punkt 1 (V).....	15
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	17
Propositionen	17
Följdmotionerna	17

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:3271 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkande 1 och

2015/16:3275 av Björn Söder och Mikael Jansson (båda SD).

Reservation 1 (SD, V)

2. Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 50 personer till förfogande för deltagande i utbildnings- och rådgivningsstyrkan i Afghanistan (Resolute Support Mission, RSM) till utgången av december månad 2016, utifrån inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer att utgöra RSM och, om situationen så kräver, det ska finnas möjlighet att högst tillfälligt sätta in en förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:41.

3. Tilläggsuppdrag till Afghanistanutredningen och en nationell handlingsplan för FN-resolution 1325

Riksdagen avslår motion

2015/16:3271 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 2 och 3.

Reservation 2 (V)

Stockholm den 8 december 2015

På sammansatta utrikes- och försvarsutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Jan R Andersson (M), Alexandra Völker (S), Paula Holmqvist (S), Karin Enström (M), Olle Thorell (S), Björn Söder (SD), Lena Asplund (M), Kent Härstedt (S), Daniel Bäckström (C), Pernilla Stålhammar (MP), Sofia Arkelsten (M), Maria Andersson Willner (S), Roger Richtoff (SD), Stig Henriksson (V) och Mikael Oscarsson (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen har i proposition 2015/16:41 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan beslutat att föreslå att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 50 personer till förfogande för deltagande i utbildnings- och rådgivningsstyrkan i Afghanistan (Resolute Support Mission, RSM), till utgången av december månad 2016, utifrån inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer att utgöra RSM och, om situationen så kräver, det ska finnas möjlighet att högst tillfälligt sätta in en förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer.

Propositionen har hänvisats till utrikesutskottet. Utrikesutskottet och försvarsutskottet har därefter beslutat, med stöd av 7 kap. 7 § riksdagsordningen, att bereda propositionen och tillhörande motioner i ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU).

Det svenska deltagandet inom ramen för RSM har tidigare varit föremål för riksdagens ställningstagande genom förslag i prop. 2013/14:33, (bet. 2013/14:UFöU1, rskr. 2013/14:129) och i prop. 2014/15:13, (bet. 2014/15:UFöU2, rskr. 2014/15:73).

Den 24 september 2015 fick utrikesutskottet och försvarsutskottet information om Sveriges deltagande i RSM i Afghanistan från kabinetssekreterare Annika Söder, Utrikesdepartementet, statssekreterare Jan Salestrand, Försvarsdepartementet, och generallöjtnant Dennis Gyllensporre, Försvarsmakten.

Den 10 november 2015 tog försvarsutskottet och utrikesutskottet emot Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg.

Den 17 november 2015 höll kabinetssekreterare Annika Söder, Utrikesdepartementet, statssekreterare Jan Salestrand, Försvarsdepartementet, och överbefälhavare Micael Bydén från Försvarsmakten en föredragning i det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet om det svenska deltagandet i RSM i Afghanistan.

Två följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

Bakgrund

Situationen i Afghanistan

Den afghanska regeringen kommer under det kommande året sannolikt att vara under fortsatt stor politisk press, mot bakgrund av det svåra säkerhetsläget och den ekonomiska situationen i landet. Den utdragna väpnade konflikten är det största hindret för Afghanistans utveckling. Andra länder i regionen hyser stor oro för utvecklingen i Afghanistan. En negativ utveckling hotar säkerheten i

hela regionen. Detta har föranlett Kina att öka sitt engagemang i Afghanistan, såväl ekonomiskt som politiskt. Indien ger ett omfattande bistånd till Afghanistan och har ett strategiskt partnerskapsavtal med Afghanistan.

Afghanistan är ett av världens fattigaste länder, och en stor del av befolkningen lever under fattigdomsgränsen. Kvinnor och flickor är särskilt drabbade. Enligt Världsbankens beräkningar blev den ekonomiska tillväxten för 2014 omkring 1,5 procent, något lägre än 2013 men avsevärt lägre än den genomsnittliga tillväxttakten under det senaste årtiondet. Tillväxten för 2015 förväntas bli i samma storleksordning. Den politiska osäkerheten har bidragit till låga investeringsnivåer i sektorerna utanför jordbruket, exempelvis tillverknings- och byggsektorerna. Afghanistan är till följd av sin över 30 år långa konflikt kraftigt beroende av bistånd. Problemen förvärras av svårigheterna med att få in skatteintäkter i kombination med stora utgifter. Den illegala exporten av opiater utgör fortfarande en betydande del av landets BNP och bidrar till korruption och organiserad brottslighet.

Den väpnade konflikten har förvärrats i omfattning och intensitet. Det väpnade motståndet, i första hand talibanerna, har utnyttjat den situation som har uppstått i samband med att ISAF-insatsen avslutats och den internationella militära närvaron begränsats. Talibanerna har inletts offensiva operationer såväl i södra och östra Afghanistan som i stora delar av de norra regionerna. Uppgifter finns om att även Isil har etablerat sig i vissa provinser. I framför allt norra Afghanistan har regeringsföreträdare börjat bygga upp egna miliser. Säkerhetssituationen skiljer sig åt mellan olika delar av landet. Antalet civila våldsoffer är högst i de södra och östra delarna. Kvinnor och barn drabbas i allt högre utsträckning av våldet. Enligt FN bedöms det väpnade motståndet ligga bakom den absoluta merparten av de civila offren. Det har även skett en ökning av antalet attacker mot internationella organisationer och biståndsarbetare. En ny utveckling är att grupper som svär lojalitet till Isil har börjat ta på sig ansvaret för olika terrordåd, främst i östra Afghanistan.

Sedan december 2014 är de afghanska säkerhetsstyrkorna (ANDSF) fullt ut ansvariga för säkerheten i hela Afghanistan. Detta har fått till följd att antalet skadade och döda inom ANDSF har ökat kraftigt under 2015 jämfört med tidigare år. Det finns ett omfattande behov av fortsatt internationellt stöd när det gäller utbildning, rådgivning och finansiering till ANDSF.

Den humanitära situationen i Afghanistan fortsätter att försämrats. Den pågående konflikten, extrema väderförhållanden och andra naturkatastrofer är de huvudsakliga anledningarna till den svåra situationen i landet. Under 2015 beräknas 7,5 miljoner människor vara i behov av humanitär hjälp. Säkerhetsläget har negativ inverkan på de humanitära aktörernas möjlighet att nå ut till de behövande. De senaste fem åren har antalet flyktingar från Afghanistan till Europa och Sverige ökat markant. Sedan 1984 har omkring 34 000 afghaner fått uppehållstillstånd i Sverige. De senaste månaderna har antalet asylsökande från Afghanistan till Sverige ökat ytterligare, per den sista oktober hade 23 000 anlänt under 2015. Situationen när det gäller mänskliga rättigheter i Afghanistan, inte minst för flickor och kvinnor, är alltför bekymmersam.

Sveriges och det internationella samfundets engagemang i Afghanistan

Sverige har haft diplomatisk närvaro i Kabul sedan 2002. En ambassad upprättades 2008. Sedan sommaren 2014 har Sverige ett sektionkansli, som utgör en del av ambassaden, vid det tyska generalkonsulatet i Mazar-e Sharif i den norra delen av landet. Afghanistan har sedan våren 2014 en ambassad i Stockholm. Afghanistan är en av de största mottagarna av svenskt utvecklingsbistånd. Den gällande strategin för det svenska biståndet avser perioden 2014–2019 och uppgår till sammanlagt 4,87 miljarder kronor.

FN:s stödmission Unama (United Nations Assistance Mission in Afghanistan) etablerades 2002 och har sedan dess spelat både en politisk roll och en roll som partner gentemot afghanska myndigheter och det civila samhället. I juli 2015 etablerades en trepartscommission, där bl.a. Sverige deltog, med syfte att se över Unamas verksamhet och identifiera de områden där missionen kan ge mest stöd på basis av säkerhetsrådsresolution 2210 (2015). Kommissionen bekräftade vikten av en fortsatt stark FN-närvaro i landet, och FN:s normativa roll på en rad områden erkändes.

I maj 2015 undertecknades ett långsiktigt partnerskapsavtal – CAPD (Cooperation Agreement on Partnership and Development) – mellan EU och Afghanistan. Avtalet har förhandlats sedan 2011, och Sverige har verkat för dess tillkomst. EU bidrar även med en polisinsats (European Union Police Mission in Afghanistan, Eupol Afghanistan) som har varit verksam i Afghanistan sedan 2007 och fokuserar på stöd till reformeringen och återuppbyggnaden av den afghanska polisen. Insatsens nuvarande mandat löper till den 31 december 2016 varefter inriktningen är att den avslutas. Det pågår just nu ett arbete med att överföra vissa av Eupols uppgifter till andra aktörer, som afghanska myndigheter eller internationella organisationer.

I september 2014 undertecknades ett bilateralt säkerhetsavtal, s.k. BSA (Bilateral Security Agreement) mellan Afghanistan och USA. Avtalet omfattar fortsatt amerikanskt stöd till utbildning och rådgivning av afghanska säkerhetsstyrkor samt stöd för att förhindra och bekämpa terrorism. Det amerikanska engagemanget benämns OFS (Operation Freedom's Sentinel).

Den internationella utbildnings- och rådgivningsinsatsen

Det folkrättsliga mandatet för Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM utgörs av det s.k. SOFA-avtalet (Status of Forces Agreement) mellan den afghanska regeringen och Nato som undertecknades i Kabul i september 2014. Afghanistans regering har även samtyckt till att ett antal stater som inte är medlemmar i Nato, däribland Sverige, deltar i insatsen. SOFA-avtalet omfattar icke-stridande insats för utbildning, rådgivning och stöd (eng. non-combat mission). Efter en särskild förfrågan och inbjudan från den afghanska regeringen kan insatsen innefatta utbildning, rådgivning och stöd även till afghanska specialförband på taktisk nivå. I övrigt är insatsens våldsanvändning begränsad till styrkans egenskydd (eng. force protection).

Insatsens personal ges rätt att inneha och bära vapen för att fullgöra sina uppgifter.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen medger att regeringen ställer en väpnad styrka om högst 50 personer till förfogande för deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats i Afghanistan (Resolute Support Mission, RSM) till utgången av december månad 2016. Utöver själva styrkebidraget ska det finnas en möjlighet att tillföra en högst tillfällig förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer om situationen så kräver.

Det svenska styrkebidraget till RSM kommer i huvudsak att vara verksamt i de norra delarna av Afghanistan och främst bestå av rådgivare till den regionala ledningsnivån. Sverige bidrar också med stabsofficerare till de staber som leder RSM i Mazar-e Sharif och Kabul.

Syftet med insatsen är att det internationella samfundet ska fortsätta att bistå de afghanska säkerhetsstyrkorna med utbildning, rådgivning och stöd i syfte att konsolidera de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga att självständigt hantera säkerheten i landet. Det svenska bidraget till RSM är ytterligare ett steg i avvecklingen av det svenska militära engagemanget i Afghanistan.

Utskottets överväganden

Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen medger att regeringen ställer en väpnad styrka om högst 50 personer till förfogande för deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats i Afghanistan (Resolute Support Mission, RSM) till utgången av december 2016. Utöver själva styrkebidraget ska det finnas möjlighet att högst tillfälligt sätta in en förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer om situationen så kräver.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om avslag på propositionen, om ett tilläggsuppdrag till Afghanistanutredningen och om en nationell handlingsplan för FN-resolution 1325.

Jämför reservationerna (SD, V) och de särskilda yttrandena 1 (SD) och 2 (V)

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:3275 av Björn Söder och Mikael Jansson (båda SD) föreslås att riksdagen avslår regeringens förslag om ett svenskt deltagande i RSM.

Vänsterpartiet anser enligt kommittémotion 2015/16:3271 av Stig Henriksson m.fl. yrkande 1 att riksdagen ska avslå regeringens förslag om ett svenskt deltagande i RSM. I yrkande 2 föreslår partiet att utredningen om den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014 ges ett tilläggsuppdrag att ta fram en vitbok där man redogör för och utvärderar den militära insatsen såväl som Sveriges stöd till polisutbildning, utvecklingsbistånd samt politiskt och diplomatiskt arbete. Slutligen lyfter Vänsterpartiet i yrkande 3 fram behovet av en svensk handlingsplan för Sveriges arbete med FN-resolutionerna 1325 och 1820 i Afghanistan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Afghanistan har fortsatt behov av internationellt militärt stöd för utvecklingen av de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga och därtill de afghanska institutionernas förmåga att hantera säkerheten i Afghanistan. Den negativa utvecklingen av säkerhetsläget under 2015 understryker behovet av fortsatt internationell militär utbildning och rådgivning. En negativ utveckling i landet får konsekvenser för säkerheten i regionen och även globalt.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning om att det är av stor vikt att det internationella samfundet, inklusive Sverige, fortsatt långsiktigt stöder och bistår den afghanska regeringen i dess strävan efter ett stabilt och säkert samhälle – en förutsättning för ett långsiktigt utvecklingssamarbete. Inriktningen är att Sverige ska bidra till det internationella samfundets ansträngningar att ge detta stöd med syftet att åstadkomma en långsiktig stabilitet och förbättrad säkerhetsutveckling i landet. Denna inriktning fastslogs i november 2013 av den dåvarande regeringen efter överläggningar med Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna och har legat till grund för riksdagens tidigare medgivanden (bet. 2013/14:UFöU1, rskr. 2013/14:129 och bet. 2014/15:UFöU2, rskr. 2014/15:73).

Utskottet konstaterar att det folkrättsliga mandatet för Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission (RSM) utgörs av det s.k. SOFA-avtalet (Status of Forces Agreement) mellan den afghanska regeringen och Nato som undertecknades i september 2014 i Kabul. Afghanistans regering har även samtyckt till att ett antal stater som inte är medlemmar i Nato, däribland Sverige, deltar i insatsen. SOFA-avtalet omfattar en icke-stridande insats för utbildning, rådgivning och stöd (eng. non-combat mission). Efter särskild förfrågan och inbjudan från den afghanska regeringen kan dessa insatser ges även till afghanska specialförband på taktisk nivå. I övrigt är insatsens våldsanvändning begränsad till styrkans egenskydd (eng. force protection). Insatsens personal ges rätt att inneha och bära vapen för att fullgöra sina uppgifter.

Utskottet konstaterar att RSM har ett brett internationellt stöd. Insatsen beräknades i oktober 2015 omfatta ca 42 bidragande länder, varav 14 inte är medlemmar i Nato. Utskottet noterar att RSM-insatsen för närvarande omfattar drygt 13 000 personer och att USA i oktober 2015 meddelade att landet bibehåller ett truppbidrag om ca 9 800 soldater under 2016.

Av propositionen framgår att Sveriges bidrag till RSM planeras att fortsatt bestå av högst 50 personer på plats i Afghanistan och i huvudsak avses vara verksamt i norra Afghanistan intill dess att fas 2, som innebär att utbildning och rådgivning koncentreras till Kabul, är inledd. Det svenska bidraget kommer fortsatt främst bestå av rådgivare till den regionala ledningsnivån vid Operation Coordination Centre Regional (OCC-R) och till afghanska arméns 209:e kår i Mazar-e Sharif i norra Afghanistan. Sverige kommer även att fortsätta att bidra med hanteringspersonal till den militära flygbasen Marmal Air Base på den tyska basen Camp Marmal. Styrkebidraget kommer även att inkludera stabsofficerare till de staber som leder RSM i Mazar-e Sharif (vid högkvarteret för Train Advice Command-North, TAAC-N) respektive Kabul (högkvarteret för RSM). Personalen som ingår i styrkebidraget kommer inte att ha stridande uppgifter.

Vidare noterar utskottet att Tyskland, i egenskap av ramansvarig nation, under 2016 kommer att fortsätta att säkerställa att logistik, transporter, skydd och eskort m.m. tillhandahålls för det svenska styrkebidraget till dess att RSM:s verksamhet i norr eventuellt avslutas. Enligt insatsens operationsplan

ska förhållandena på plats (eng. condition based approach) avgöra den exakta tidpunkten för en fasövergång. Planeringsinriktningen innebär att en övergång till fas 2, som innebär att rådgivning och utbildning fokuseras till Kabul, kan komma att ske någon gång under 2016.

Utskottet konstaterar att Sverige för en nära dialog med Tyskland vad gäller tidpunkten för avvecklingen av utbildnings- och rådgivningsinsatserna i norra Afghanistan. Inriktningen är att svensk personal (stabspersonal och hanteringspersonal till den militära flygbasen) kommer att finnas kvar inom TAAC-N för ledning och stöd intill dess att Camp Marmal stängs. Sverige avser att bidra till RSM under fas 2 med ett reducerat bidrag som inkluderar stabspersonal till RSM:s högkvarter i Kabul.

Utskottet noterar att den afghanska regeringen och Nato har inlett planeringen av en civilt ledd överbrygningsnärvaro (Enhanced Enduring Partnership, EEP) som ska ge stöd och råd till de afghanska säkerhetsinstitutionerna (ministerier och staber) när det gäller ledarskap samt resurshantering och uthållighet. Avsikten med EEP är att bidra till att den långsiktiga investering som det internationella samfundet gjort i att bidra till säkerheten i Afghanistan långsiktigt ska förvaltas. Regeringen anger i propositionen att Sverige förutsättningslöst deltar i planeringsarbetet av denna insats.

Utskottet har i betänkande 2014/15:UFöU2 betonat betydelsen av att en sådan omfattande satsning som den svenska Afghanistaninsatsen analyseras. Utskottet välkomnar därmed att regeringen i juli 2015 beslutade att tillsätta en utredning för att utvärdera den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014, med särskilt fokus på den verksamhet som har bedrivits i norra Afghanistan under åren 2006–2014. Utredningen leds av Tone Tingsgård, tidigare riksdagsledamot och vice ordförande i riksdagens försvarsutskott. Utskottet noterar att uppdraget består i att beskriva, analysera och utvärdera den samlade svenska insatsen utifrån de överväganden och målsättningar som har lagts fast. Det övergripande syftet med utvärderingen är att dra lärdomar inför framtida internationella insatser. Vidare noterar utskottet att regeringen i oktober 2015 beslutade att ge Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) i uppdrag att analysera hur det svenska deltagandet i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan (ISAF) under perioden 2002–2014 har påverkat Försvarmakten och dess verksamhet.

Utrikesministern har i ett interpellationssvar i kammaren redogjort för regeringens syn på utvärderingen av Sveriges insatser i Afghanistan. Utskottet är inte berett att förorda att utredningen ges ett tilläggsuppdrag såsom föreslås i ett motionsyrkande.

Utskottet framhåller att Sveriges engagemang för Afghanistan är brett och långsiktigt. Såväl genom arbetet inom FN och EU som genom det bilaterala biståndet ska Sverige fortsätta ett aktivt engagemang för fred och försoning, utveckling och stabilitet och inte minst ökad respekt för grundläggande mänskliga fri- och rättigheter, med särskilt tonvikt på kvinnors och flickors fri- och rättigheter.

Utskottet betonar att de civila insatserna i Afghanistan blivit allt viktigare i takt med att ansvaret för säkerheten har lämnats över till de afghanska myndigheterna. Afghanistan är ett av de största mottagarländerna för svenskt bistånd. Den gällande strategin för det svenska biståndet till Afghanistan avser perioden 2014–2019 och uppgår till sammanlagt 4,87 miljarder kronor. Sammantaget har Sverige aviserat en total indikativ biståndsvolym om 8–8,5 miljarder kronor för perioden 2015–2024. Den svenska strategin är inriktad på att stödja utvecklingen av Afghanistans egen förmåga och ägarskap, utbildning, sysselsättning, privatsektors- och landsbygdsutveckling och ekonomisk integration. Utvecklingssamarbetet genomsyras av arbete för ökad jämställdhet och mot korruption, och särskilt fokus läggs vid situationen för kvinnor och barn. Förutom det svenska utvecklingsbiståndet bidrar Sverige med ett humanitärt bistånd som 2014 uppgick till ca 150 miljoner kronor.

Utskottet värdesätter att Sverige i planeringen för RSM drev frågan om genomförande av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet och nu noga följer dess genomförande. Utskottet noterar även att Sverige 2013 bidrog till en utvärdering av Natos 1325-policy, vilket resulterade i flera rekommendationer som i dag genomförs i alla Nato insatser inklusive RSM.

I enlighet med Sveriges nationella handlingsplan för resolution 1325 betonar utskottet att Sverige som medlem i FN ska bidra till att genomföra resolutionerna 1325 och 1820 genom aktiviteter på tre nivåer: nationellt, regionalt och globalt. Detta gäller även för den nu aktuella insatsen i Afghanistan. I sammanhanget vill utskottet framhålla vikten av att de relaterade resolutionerna 1889 (2009), 1888 (2009), 1960 (2010), 2106 (2013), 2122 (2013) och 2242 (2015) också genomförs. Utskottet vill dessutom påminna om utrikesutskottets och försvarsutskottets betänkanden 2013/14:UU7 om kvinnor, fred och säkerhet respektive 2012/13:FöU14 om jämställdhet och genusfrågor.

Utskottet konstaterar att regeringen har påbörjat arbetet med att förnya den nationella handlingsplanen för genomförande av resolution 1325. Vidare noterar utskottet att utrikesutskottet bereder frågor om resolution 1325 i ett särskilt betänkande som planeras bli justerat i januari 2016.

Utskottet noterar att regeringen beräknar att kostnaderna för det svenska bidraget inom ramen för RSM under 2016 kommer att uppgå till högst 55 miljoner kronor. Kostnaderna ska belasta anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Merkostnader för eventuella förstärknings- och evakueringsåtgärder ryms inom den föreslagna ramen för detta anslag. Utskottet noterar att beslut i kammaren om försvarsutskottets budgetförslag för utgiftsområdet är inplanerat till den 16 december 2015 (bet. 2015/16:FöU1).

När riksdagen ger regeringen bemyndigande att sända en svensk väpnad stryka på uppdrag i ett annat land är det ett beslut som innebär ett betydande ansvar. Som tragiska erfarenheter har visat går det inte att utesluta förluster av

människoliv i samband med fredsfrämjande uppdrag och krishanterings-situationer.

Mot ovanstående bakgrund föreslår det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet att riksdagen bifaller proposition 2015/16:41 och avstyrker motionerna 2015/16:3271 yrkandena 1–3 och 2015/16:3275. Utskottet förordar därmed att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 50 personer till förfogande för deltagande i utbildnings- och rådgivningsstyrkan i Afghanistan (Resolute Support Mission, RSM) till utgången av december månad 2016, utifrån inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer att utgöra RSM. Därutöver ska det finnas möjlighet att högst tillfälligt sätta in en förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer om situationen så kräver.

Reservationer

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (SD, V)

av Björn Söder (SD), Roger Richtoff (SD) och Stig Henriksson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:3271 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkande 1 och
2015/16:3275 av Björn Söder och Mikael Jansson (båda SD).

2. Tilläggsuppdrag till Afghanistanutredningen och en nationell handlingsplan för FN-resolution 1325, punkt 3 (V)

av Stig Henriksson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3271 av Stig Henriksson m.fl. (V) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Sveriges deltagande i ISAF-insatsen är en av de mest omfattande internationella insatser som vårt land genomfört. Det har varit en kostsam insats, både i pengar och i människoliv. Kostnaden för den svenska militära insatsen har uppgått till ca 10 miljarder kronor. Vänsterpartiet har vid flera tillfällen framfört kravet att det bör genomföras en oberoende utvärdering av det svenska deltagandet i ISAF och att en sådan utvärdering bl.a. bör inkludera företrädare för det svenska såväl som det afghanska civilsamhället.

Regeringen beslutade den 9 juli 2015 att tillsätta en utredning för att utvärdera den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014. Vänsterpartiet ställer sig mycket tveksamt till upplägget för utvärderingen. Regeringen har utsett en av de politiker som själv är ytterst ansvarig för den militära insatsen i Afghanistan att ensam leda utvärderingen. Vi har svårt att

se att det skulle vara en oberoende och trovärdig utvärdering. I flera andra länder som deltagit i ISAF har man valt att gå en annan väg och tillsatt verkligt oberoende utvärderingar, t.ex. i Norge, Danmark och Nederländerna.

Socialdemokraterna har tidigare fattat beslut på en partikongress att en vitbok om Sveriges engagemang ska tas fram. Tyvärr har den nu tillsatta utredningen inte fått i uppdrag att fullfölja detta löfte. Vänsterpartiet anser att ett tilläggsuppdrag bör ges till den pågående utredningen. Utredningen bör få i uppdrag att ta fram en vitbok där man redogör för och utvärderar den militära insatsen såväl som Sveriges stöd till polisutbildning, utvecklingsbistånd samt politiskt och diplomatiskt arbete. I synnerhet är det viktigt att utvärdera hur Sveriges olika insatser samverkat med varandra, det som genom åren kallats civil-militär samverkan.

Vänsterpartiet ser Sveriges utvecklingssamarbete med Afghanistan som centralt, och vi tycker att det är viktigt att Sverige har gjort ett långsiktigt åtagande. Arbetet med att stödja kvinnors och flickors rättigheter är i synnerhet prioriterat för oss. Civila insatser måste samtidigt kompletteras med insatser för att stödja försöken till en freds- och försoningsprocess. En freds- och försoningsprocess måste rymma ett brett spektrum av alla berörda grupper i det afghanska samhället för att en långsiktig, fredlig lösning ska kunna ta form. Därför är det viktigt att det civila samhället får en betydande roll i framtida fredssamtal; det är ännu inte tillräckligt inkluderat i fredsprocessen. Särskilt viktigt är det att Afghanistans kvinnor inkluderas i fredsprocessen så att deras inflytande och rättigheter inte förhandlas bort. Erfarenheten från andra länder visar dessutom att fredsförhandlingar där kvinnor deltar leder till en mer hållbar fred. Vänsterpartiet har därför lyft fram behovet av en svensk handlingsplan för Sveriges arbete med FN-resolutionerna 1325 och 1820 i Afghanistan, där det tydliggörs hur Sverige kan stärka Afghanistans kvinnor och garantera att de får ökat inflytande i fredsprocessen.

Särskilda yttranden

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (SD)

Björn Söder (SD) och Roger Richtoff (SD) anför:

Sverige bör inte delta i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats i Afghanistan (Resolute Support Mission, RSM). Riksdagen bör därför avslå proposition 2015/16:41. Eftersom såväl Sverigedemokraternas som Vänsterpartiets företrädare i utskottet yrkar avslag på propositionen måste vi ha en gemensam reservation om detta.

I detta särskilda yttrande vill vi Sverigedemokrater framhålla att den svenska armén har gjort ett utmärkt arbete i Afghanistan genom att ställa en trupp till förfogande i Mazar-e Sharif som en del av ISAF-operationen. Det svenska kriget mot talibaner har förts med syftet att hjälpa Afghanistans befolkning och att skapa demokrati. Som svenska medborgare kan vi därför känna stolthet över vårt historiska bidrag till Afghanistan.

Sverigedemokraterna menar att den borte gränsen för Sveriges engagemang i Afghanistan nu är passerad. Folken i Afghanistan har nu en skyldighet att själva ta hand om sin säkerhet och sätta sig till motvärn mot talibaner. Eftersom det svenska försvaret därtill har reducerats i såväl ekonomiska termer som i fråga om antalet förband innebär ett alltför stort deltagande i internationella engagemang dessutom att vårt eget existensförsvar varken kan planeras eller övas på det sätt som krävs. Varje självständig nation bör emellertid ha ett existensförsvar, vilket vi menar att Sverige tyvärr inte har i dag. Vi anser att den primära målsättningen nu måste vara att bygga upp ett försvar som är kapabelt att möta framtida hot i vårt närområde.

2. Avslag på propositionen, punkt 1 (V)

Stig Henriksson (V) anför:

Sverige bör inte delta i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats i Afghanistan (Resolute Support Mission, RSM). Riksdagen bör därför avslå proposition 2015/16:41. Eftersom såväl Vänsterpartiets som Sverigedemokraternas företrädare i utskottet yrkar avslag på propositionen måste vi ha en gemensam reservation om detta. Jag vill dock understryka att våra partier i grunden skiljer sig åt i sin syn på Sveriges engagemang för Afghanistan. Vänsterpartiets politik för Afghanistan grundar sig på solidaritet med det afghanska folket. Vi vill att Sverige ska vara en närvarande och aktiv aktör i landet. Men det bör ske genom ett omfattande bistånd och politiska insatser för fred, demokrati och kvinnors rättigheter – inte genom militär närvaro. Vår solidaritet för Afghanistan visar vi också i vårt partis engagemang för en human flyktingpolitik och möjlighet till lagliga vägar för asylsökande. Vi har vid åtskilliga tillfällen kritiserat avvisningar till just Afghanistan.

I detta särskilda yttrande vill jag framhålla att vi ser RSM som en fortsättning på den Natoleda ISAF-insatsen, som vi varit kritiska till. Vänsterpartiet anser inte att det är rätt väg att gå att ställa en svensk väpnad styrka till förfogande i Natos RSM-insats. Erfarenheterna från Afghanistan visar att väpnade insatser inte har lett till ökad säkerhet för befolkningen. Vi anser att Sveriges mervärde i Afghanistan ligger i civila och politiska insatser. Sverige borde arbeta för att FN ska få det direkta ansvaret för den fortsatta processen i Afghanistan, både civilt och militärt. Det skulle underlätta en framtida fredsprocess.

Om riksdagen säger ja till svensk insats både i Afghanistan och i Irak innebär det dessutom att hela anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt inom utgiftsområde 6 i budgetpropositionen för 2016 är in-tecknat. Det betyder att det inte finns något handlingsutrymme för oförutsedda händelser. Vi lever i skuggan av terrorattentaten i Paris den 13 november, och att då lägga över 50 miljoner kronor på fortsatt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan är en väldigt dålig prioritering.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:41 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan:

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 50 personer till förfogande för deltagande i utbildnings- och rådgivningsstyrkan i Afghanistan, Resolute Support Mission (RSM), till utgången av december månad 2016, utifrån inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer att utgöra RSM och, om situationen så kräver, de ska finnas möjlighet att högst tillfälligt sätta in en förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer.

Följdmotionerna

2015/16:3271 av Stig Henriksson m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2015/16:41 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utredningen om den samlade svenska insatsen i Afghanistan 2002–2014 bör ges i tilläggsuppdrag att ta fram en vitbok, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta fram en nationell handlingsplan för hur resolution 1325 ska implementeras i Afghanistan och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3275 av Björn Söder och Mikael Jansson (båda SD):

Riksdagen avslår förslaget om ett svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission (RSM).